

۱۳۶۷ تا ۱۳۸۴ به استثنای سال ۱۳۷۰ آمارگیری از معادن کشور به طور سالانه انجام پذیرفت.

آمار و اطلاعات ارائه شده در این فصل از نتایج آمارگیری ها و سرشماری های فوق و آمارهای گزارش شده توسط اداره کل صنایع و معادن استان حاصل شده است که شامل مشخصات و عملکرد اقتصادی معادن و مشخصات عمومی شرکتهای تعاونی معدنی می باشد.

شایان ذکر است در آمارگیری از معادن فعال کشور اطلاعات مربوط به نفت و گاز، مواد رادیو اکتیو و خاک رس جمع آوری نشده است. ذکر این نکته ضرورت دارد که در این فصل برای طبقه بندی فعالیتهای بخش معدن از طبقه بندی بین المللی فعالیتهای اقتصادی (I.S . I.C) ، ویرایش سوم با اعمال تغییراتی استفاده شده است.

تعاریف و مفاهیم

معدن: مجموعه کانسار (ذخیره معدنی که بهره برداری از آن اقتصادی می باشد) و ماشین آلات و تسهیلاتی است که به منظور اکتشاف ، تجهیز و بهره برداری و کانه آرایی از کانسار ایجاد شده است. کانه آرایی نیز به کلیه عملیات فیزیکی و شیمیایی که به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله از کانه و یا تفکیک کانه ها از یکدیگر صورت می گیرد اطلاق می شود.

آمارگیری و انتشار مستمر آمار فعالیتهای مربوط به معادن از سال ۱۳۳۳ توسط وزارت صنایع و معادن وقت آغاز شد این آمارها هر سال همزمان با انتشار « آمار فعالیتهای صنعتی» ضمیمه نشریه مزبور به چاپ می رسید ولی از سال ۱۳۳۹ آمارهای مزبور در نشریه ای مستقل تحت عنوان آمار فعالیتهای معدنی ایران منتشر گردید.

اولین سرشماری از معادن کشور در آذرماه سال ۱۳۴۲ توسط وزارت اقتصاد وقت انجام گرفت. از سال ۱۳۴۲ تا سال ۱۳۵۳، دفتر آمار وزارت اقتصاد با استفاده از آمارهای دفاتر معادن مناطق مختلف کشور ، هر سال آماری از فعالیتهای معدن جمع آوری و منتشر می کرد.

در سال ۱۳۵۳، دومین سرشماری از معادن متشکل کشور با همکاری مرکز آمار ایران و وزارت صنایع و معدن وقت انجام گرفت. از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۷، مرکز آمار ایران به طور سالانه بخشی از معادن را تحت عنوان منتخب مورد آمارگیری قرار داد. از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۳ به دلیل عدم اجرای طرحهای آماری و نیز فراهم نبودن آمارهای ثبتی جامع ، این بخش از فعالیتهای اقتصادی دچار خلاء آماری شد.

در سالهای ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵، مرکز آمار ایران به آمارگیری از معادن تحت پوشش بخش عمومی اقدام کرد و در سال ۱۳۶۶، سومین سرشماری از معادن کشور را به مرحله اجرا درآورد. از سال

معدن در حال بهره برداری: معدنی است که دارای مجوز بهره برداری از اداره کل صنایع و معادن (برای معادن غیر از شن و ماسه) یا از شهرداری ها و فرمانداری ها (برای معادن شن و ماسه) می باشد و در سال آمارگیری حداقل مدت ۳۰ روز به صورت پیوسته یا ناپیوسته مجموعه ای از عملیات استخراج (در پاره ای از موارد همراه با کانه آرای) برای بدست آوردن کانه قابل فروش در آن انجام می شود.

مدیریت خصوصی: مدیریتی است که توسط افراد یا مؤسسات خصوصی اعمال می شود.

مدیریت عمومی: مدیریتی است که توسط وزارتخانه ها ، سازمان های دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی ، بانک ها و شهرداری ها اعمال می شود.

شاغلان: تمامی افرادی هستند که در داخل یا خارج معدن به صورت تمام یا پاره وقت برای معدن کار می کنند. شاغلان از نظر وظیفه ای که به عهده دارند به شاغلان خط تولید (ماهر و غیرماهر) و سایر شاغلان تفکیک می شوند.

شاغلان ماهر خط تولید: کارکنانی هستند که به اعتبار دانش فنی و تجربه ای که کسب کرده اند ، توانایی انجام یک قسمت از کار فنی خط تولید را داشته باشند. مانند مهندسان ، تکنسینهای فنی ، استاد کاران ، سرکارگران ، کارگران ماهر ، تعمیرکاران و رانندگان.

شاغلان غیر ماهر تولید: کارکنانی هستند که شغل مورد تصدی آنان در خط تولید نیاز به تعلیم و کسب تجربه ندارد مانند کارگران ساده ، باربران ، بارگیران.

سایر شاغلان: کارکنان هستند که در معدن یا دفتر مرکزی به کار اداری ، مالی و خدماتی اشتغال دارند و عموماً کارمند نامیده می شوند.

جبران خدمات مزد و حقوق بگیران: عبارت است از پرداخت مزد و حقوق و سایر پرداختهای (پول ، کالا و ...) به فرد و حقوق بگیران. منظور از مزد و حقوق ، مجموع پرداختهای کارگاه به صورت کارگاه به صورت پول و یا کالا تحت عنوان مزد و حقوق به مزد و حقوق بگیران است.

- سایر پرداختها (پول ، کالا و ...) شامل پاداش ، اضافه کار ، هزینه خوراک و پوشاک ، هزینه ایاب و ذهاب ، حق اولاد ، حق عائله مندی ، حق مأموریت ، بدی آب و هوا ، سهم کار فرما از بیمه های اجتماعی ، خواربار ، بلیط اتوبوس و ... به مزد و حقوق بگیران است.

تولید مواد معدنی: مجموع مواد معدنی حاصل از یک رشته فعالیت استخراج است که به اشکال گوناگون قابل عرضه به بازار می باشد. شایان ذکر است که در بعضی از رشته فعالیتها یا معادن ، مواد معدنی به همان صورتی که از کانسار استخراج می شود عرضه می گردد در صورتی که در بعضی دیگر از رشته فعالیتها یا معادن ، مواد استخراج شده پس از انجام عملیات فیزیکی یا شیمیایی لازم به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله ، تفکیک کانه ها و یا افزایش عیار ماده خام ، به بازار عرضه می شود. ضمناً در یک رشته فعالیت ممکن است چند ماده معدنی به دست آید مثلاً در رشته فعالیت « استخراج سنگ مس » سنگ مس ، کنسانتره مس و کنسانتره مولیبدن حاصل می شود که مجموع آنها تولید رشته فعالیت مزبور محسوب می شود.

ارزش تولیدات: ارزش مواد معدنی استخراج شده و سایر تولیدات معدن به قیمت تولید کننده ، یعنی قیمت فروش به مشتریان در محل معدن است.

سرمایه گذاری (ارزش اموال سرمایه ای): عبارت است از تغییرات ایجاد شده در ارزش اموال سرمایه ای (ماشین آلات ، ابزار و وسایل کار بادوام و تجهیزات اداری ، وسایل نقلیه ، ساختمان و زمین ، راه اختصاصی ، توسعه و اکتشافات و سایر) شامل ارزش

خرید ، تحصیل یا ساخت اموال سرمایه ای جدید و هزینه تعمیرات اساسی اموال سرمایه ای موجود در معدن ، منهای ارزش فروش یا انتقال اموال سرمایه ای.

ارزش افزوده: عبارت است از ارزش دریافتهای (ستانده ها) منهای ارزش پرداختیها (داده ها).

ارزش دریافتهای (ستانده ها): عبارت است از ارزش تولیدات مواد معدنی ، سایر تولیدات ، ساخت و تعمیر اساسی اموال سرمایه ای توسط شاغلان و سایر دریافتهای معدن که شامل دریافتی بابت کارهای کنتراتی ، تعمیرات جزئی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری ، تعمیرات جزئی ماشین آلات ، آزمایشگاه و ... می باشد.

ارزش پرداختیها (داده ها): عبارت است از ارزش مواد و ابزار و وسایل کار کم دوام ، سوخت مصرف شده ، آب و برق خریداری شده و سایر پرداختیها که شامل پرداختی بابت کارهای کنتراتی ، تعمیرات جزئی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری ، تعمیرات جزئی ماشین آلات ، آزمایشگاه و ... می باشد.

شرکت تعاونی: رجوع کنید به تعاریف و مفاهیم « فصل ۴- کشاورزی ، جنگلداری و شیلات» .

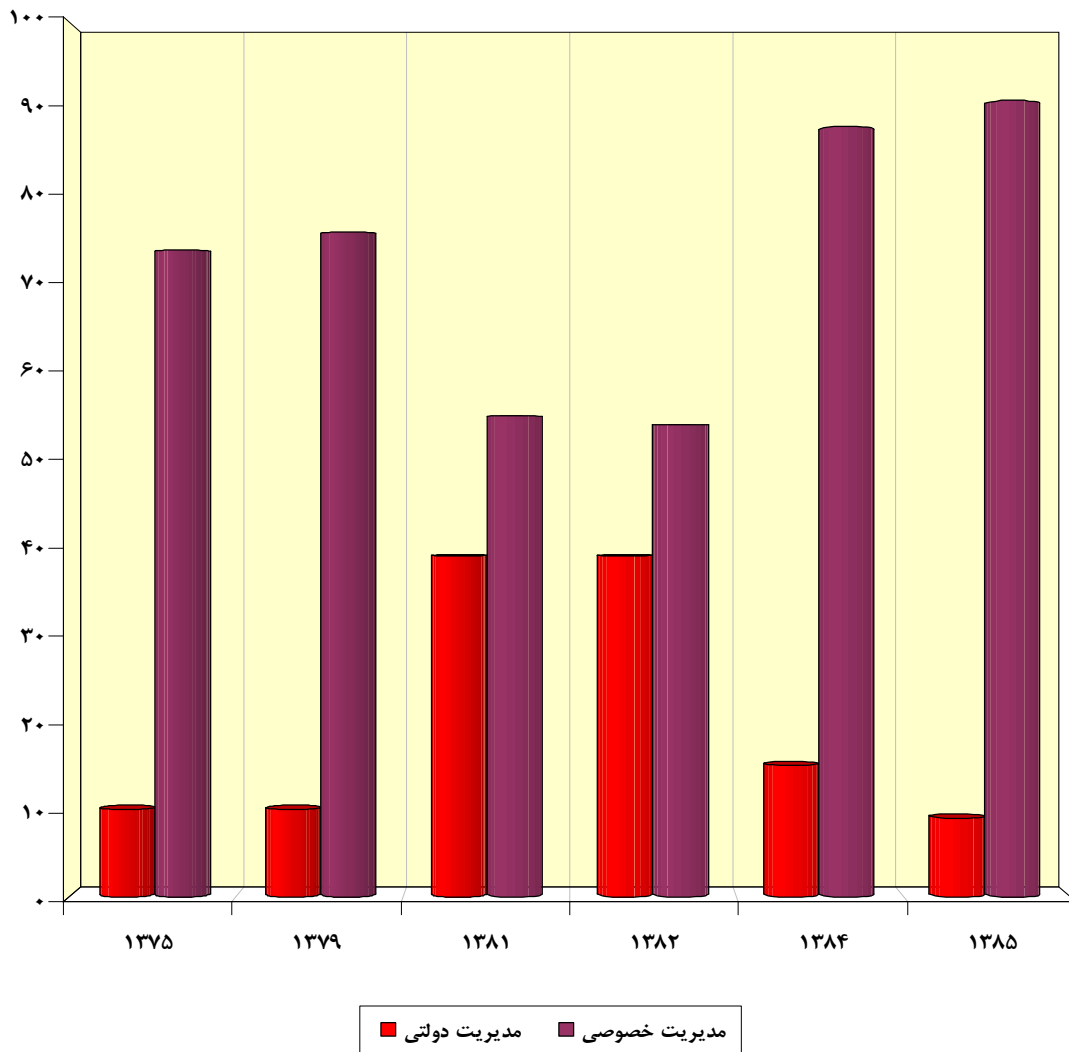
شرکت تعاونی معدنی: شرکت تعاونی است که در زمینه استخراج ، بهره برداری و فروش مواد استخراج شده از معدن فعالیت دارد.

۱-۵- مشخصات عمومی معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت

سال و فعالیت	تعداد معادن			تعداد شاغلان	جبران خدمات مزد و حقوق بگیران (هزارریال)
	جمع	مدیریت دولتی	مدیریت خصوصی		
.....۱۳۷۵	۸۴	۱۰	۷۴	۱۴۸۹	۹۸۷۴۸۶۵
.....۱۳۷۹	۸۶	۱۰	۷۶	۲۰۰۲	۲۶۱۹۰۶۳۸
.....۱۳۸۱	۹۴	۳۹	۵۵	۲۳۲۶	۳۹۴۰۶۹۹۶
.....۱۳۸۲	۹۳	۳۹	۵۴	۲۰۸۲	۴۳۳۷۸۵۷۶
.....۱۳۸۴	۱۰۴	۱۵	۸۹	۱۴۰۳	۴۱۵۰۵۰۱۲
.....۱۳۸۵	۱۰۰	۹	۹۱	۲۰۲۹	۶۵۰۶۵۹۹۳

مأخذ: مرکز آمار ایران . (رپ) .

۵-۱- تعداد معادن در حال بهره برداری بر حسب نوع مدیریت

منبع: جدول ۱ - ۵

۵-۲- تعداد معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت

سال و شهرستان	جمع	استخراج روباز	استخراج زیرزمینی
..... ۱۳۷۵	۸۴	۸۴	۰
..... ۱۳۷۸	۸۴	۸۴	۰
..... ۱۳۷۹	۸۶	۸۶	۰
..... ۱۳۸۱	۹۴	۹۴	۰
..... ۱۳۸۲	۹۳	۹۳	۰
..... ۱۳۸۴	۱۰۴	۱۰۴	۰
..... ۱۳۸۵	۱۰۰	۱۰۰	۰

مأخذ: مرکز آمار ایران . (رپ) .

۵-۳- تعداد شاغلان معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت

سال و فعالیت	جمع	کارکنان خط تولید		سایر کارکنان (اداری ، مالی و خدماتی)
		ماهر	ساده	
..... ۱۳۷۵	۱۲۰۴	۲۹۸	۴۰۱	۵۰۵
..... ۱۳۷۸	۲۰۱۱	۴۹۵	۸۹۰	۶۲۶
..... ۱۳۷۹	۲۰۰۲	۹۹۲	۴۶۵	۵۴۵
..... ۱۳۸۱	۲۳۲۶	۹۰۰	۶۶۴	۷۶۲
..... ۱۳۸۲	۲۰۸۲	۱۱۹۳	۳۴۵	۵۴۴
..... ۱۳۸۴	۱۴۰۳	۷۷۲	۱۵۹	۴۷۲
..... ۱۳۸۵	۲۰۲۹	۳۴۱	۶۵۹	۱۰۲۹

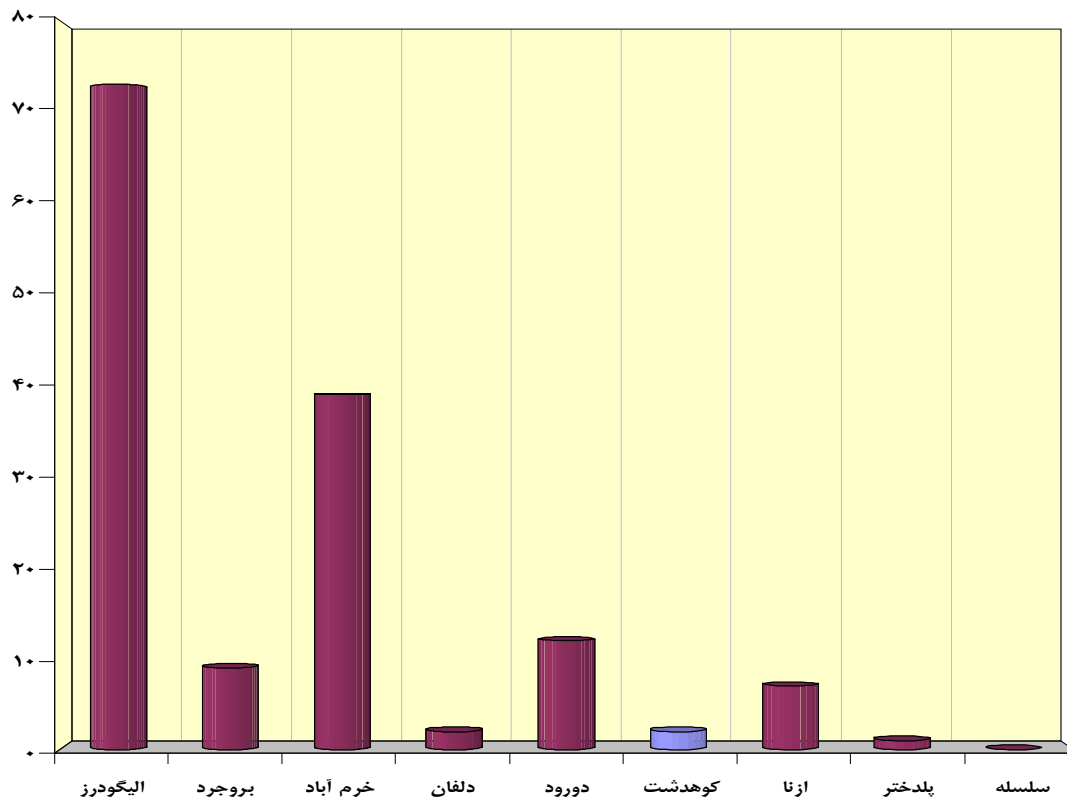
مأخذ: مرکز آمار ایران . (رپ) .

۴-۵- مشخصات عمومی شرکتهای تعاونی معدنی در پایان سال

سال و شهرستان	تعداد	عضو	شاغلان	سرمایه (هزار ریال)
..... ۱۳۸۲	۱۳۳	۱۷۳۹	۱۱۸۳	۲۱۹۱۸۲۰
..... ۱۳۸۳	۱۳۵	۱۷۴۶	۱۱۹۲	۲۲۱۱۰۲۳
..... ۱۳۸۴	۱۱۲	۱۲۴۲	۱۰۶۳	۲۴۵۵۴۳۸
..... ۱۳۸۵	۱۴۲	۱۹۳۳	۱۳۴۷	۲۵۵۶۳۹۸
..... ۱۳۸۶	۱۴۵	۱۹۳۱	۱۳۷۳	۳۰۹۶۱۳۸
..... الیگودرز	۷۳	۱۲۴۳	۸۲۱	۱۶۵۶۲۸۸
..... بروجرد	۹	۱۱۸	۵۹	۲۶۸۰۷۰
..... خرم آباد	۳۹	۳۷۲	۲۹۶	۲۸۸۸۹۰
..... دلفان	۲	۱۴	۱۳	۲۱۰۰۰
..... دورود	۱۲	۹۷	۱۲	۸۲۰۵۰۰
..... کوهدشت	۲	۱۵	۲۴	۲۱۰۰۰
..... ازنا	۷	۵۵	۴۸	۹۸۹۰
..... پلدختر	۱	۷	۰	۱۰۵۰۰
..... سلسله	۰	۰	۰	۰

مأخذ: اداره کل تعاون استان لرستان .

۲-۵- شرکت‌های تعاونی معدنی در پایان سال ۱۳۸۶ به تفکیک شهرستان

مبنا: جدول ۴-۵

